

DEPARTAMENTUL PENTRU STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI U.E.

DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIV

**INCRIMINAREA FAPTELOR DE VIOLENȚĂ DOMESTICĂ
ÎN LEGISLAȚIILE STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE**

MAI 2018

Documentare și sinteză: Virgilia Ioan, consilier parlamentar

Sinteza documentară poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

C U P R I N S

INTRODUCERE – CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA CONVENȚIEI DE LA ISTANBUL	4
STADIUL IMPLEMENTĂRII PREVEDERILOR CONVENȚIEI	6
FRANȚA	14
GERMANIA	17
BELGIA	20

INTRODUCERE – CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA CONVENȚIEI DE LA ISTANBUL

Convenția de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice reprezintă tratatul internațional adoptat de Consiliul Europei pe 11 mai 2011, care are ca scop prevenirea violenței, protecția victimelor și trimiterea în judecată a infractorilor. Convenția de la Istanbul sau Convenția Internațională pentru Combaterea Violenței împotriva Femeii și a Violenței Domestice stabilește că tolerarea și nepedepsirea unor acte de violență împotriva femeilor precum violul, violența domestică, hărțuirea sexuală, căsătoriile forțate sau sterilizarea forțată constituie încălcări ale drepturilor omului și forme de discriminare pe criteriul de gen. Femeile au dreptul de a trăi în siguranță atât în spațiul public cât și în cel privat, pe stradă sau la serviciu, cât și acasă. În aprilie 2018, Convenția era semnată de 46 de state și ratificată de 29 de state (Albania, Andora, Austria, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Cipru, Danemarca, Finlanda, Elveția, Estonia, Franța, Georgia, Germania, Italia, Macedonia, Malta, Monaco, Muntenegru, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, România, San Marino, Serbia, Slovenia, Spania, Suedia). Convenția a intrat în vigoare la 1 august 2014, iar România a semnat documentul în iunie 2014 și l-a ratificat în anul 2016, Convenția intrând în vigoare în septembrie 2016.

Așa cum se prevede în capitolul I din Convenție, documentul **crează un cadru juridic global** pentru protecția femeilor și a fetelor împotriva tuturor formelor de violență și pentru prevenirea, urmărirea penală și eliminarea violenței împotriva acestora, inclusiv a violenței domestice. Convenția prevede o gamă largă de măsuri, de la colectarea datelor și sensibilizare la măsuri juridice privind incriminarea a diferite forme de violență împotriva femeilor. Aceasta include măsuri de protecție a victimelor, furnizarea de servicii de sprijin și abordează problema violenței de gen în contextul azilului și migrației, precum și al aspectelor transfrontaliere. Convenția **instituie un mecanism de monitorizare specific** care le permite părților să asigure punerea în aplicare eficace a dispozițiilor sale.

Capitolul II completează abordarea „celor trei P” – **prevenire, protecție și urmărirea penală (*Prevention, Protection and Prosecution*)** - adoptată în cadrul instrumentelor recente ale Consiliului Europei - și prevede obligatia de a institui politici integrate și de a oferi un răspuns global la acest fenomen, întrucât măsurile juridice adoptate în temeiul abordării „celor trei P” nu vor fi suficiente pentru eliminarea violenței împotriva femeilor. Acest fapt se traduce prin obligatia de a plasa drepturile victimelor în centrul tuturor măsurilor și de a asigura o cooperare eficace între toți actorii relevanți, respectiv între instituții, agenții și organizații la toate nivelurile - național, regional și local. Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă trebuie să fie recunoscute ca actori importanți, iar părțile trebuie să le încurajeze și să le sprijine activitatea. Părțile trebuie să aloce resurse financiare și umane corespunzătoare pentru punerea în aplicare a politicilor, măsurilor și programelor integrate de combatere și prevenire a violenței, inclusiv să asigure fonduri suficiente actorilor neguvernamentali. În plus, Convenția recunoaște rolul esențial al colectării sistematice și corespunzătoare de date pentru ca

procesul de elaborare a politicilor să fie eficace, iar monitorizarea măsurilor adoptate de mecanismul de supraveghere să se desfășoare pe baza unor date fiabile și comparabile.

Articolul 3 – Definiții

În scopul prezentei Convenții:

- A) **violența împotriva femeilor** este înțeleasă drept o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor și va însemna toate acțiunile de violență de gen care rezultă în, sau care sunt probabile a rezulta în, vătămarea sau suferința fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, coerciția sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă survine în public sau în viața privată;
- B) **violența domestică** va însemna toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima;
- C) **gen** va însemna rolurile, comportamentele, activitățile și atributele construite social, pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați;
- D) **violența de gen împotriva femeilor** va însemna violența care este direcționată împotriva unei femei pentru că este femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat;
- E) **victimă** va însemna orice persoană fizică, care este supusă comportamentului specificat la punctele a și b;
- F) **femeile** includ fetele cu vârsta până în 18 ani.

Capitolul V identifică acele forme de violență care necesită o intervenție în materie de drept penal și le solicită părților să vizeze o serie de infracțiuni din dreptul lor penal. Printre acestea se numără **violența psihologică prin amenințare sau constrângere, urmărirea, violența fizică, violența sexuală și violul, căsătoria forțată, mutilarea genitală a femeilor, avortul forțat și sterilizarea forțată, precum și hărțuirea sexuală**. Părțile trebuie să ia măsuri pentru a se asigura că „onoarea” nu poate fi invocată ca justificare pentru niciuna dintre aceste infracțiuni. Convenția obligă părțile să incrimineze complicitatea și tentativa de comitere a infracțiunilor, precum și provocarea comiterii acestor infracțiuni de către terți, și să prevadă sancțiuni adecvate și disuasive. Sentințele definitive care au fost deja pronunțate de o altă parte pot fi luate în considerare pentru stabilirea pedepsei. Trebuie să se prevadă introducerea unor circumstanțe agravante în ordinea juridică națională a fiecărei părți, în conformitate cu dispozițiile Convenției. De asemenea, Convenția impune părților să se asigure că victimele infracțiunilor definite beneficiază de suficiente despăgubiri civile și compensații din partea autorilor acestor acte, precum și de compensații complementare adecvate din partea statului. Incidentele de violență trebuie luate în considerare în cadrul procedurilor judiciare privind custodia, drepturile de vizitare și siguranța copiilor. În termeni procedurali, Convenția obligă părțile să își stabilească competența în privința actelor comise pe teritoriul lor de către unul dintre resortisanții lor sau de către o persoană care își are reședința obișnuită pe teritoriul lor și să depună eforturi pentru a stabili competența în privința infracțiunilor săvârșite împotriva unuia dintre resortisanții lor sau a unei persoane care își are reședința obișnuită pe teritoriul lor. În cele din urmă, părțile nu sunt autorizate să instituie proceduri alternative

de soluționare extrajudiciară obligatorie a litigiilor. În termeni procedurali, Convenția obligă părțile să stabilească competența în ceea ce privește faptele săvârșite pe teritoriul lor de către unul dintre cetățenii lor sau de către o persoană care are reședința obișnuită pe teritoriul lor și să depună eforturi pentru a stabili competența pentru infracțiunile săvârșite împotriva lor.

Capitolul VI abordează dreptul procedural și măsurile de protecție pe durata investigațiilor și a procedurilor judiciare. Părțile trebuie să se asigure că autoritățile însărcinate cu respectarea legii le oferă victimelor protecție imediată, inclusiv colectarea de probe, și efectuează evaluări ale riscului de mortalitate și ale gravității situației. Trebuie să se acorde o atenție deosebită accesului infractorilor la arme de foc. Ordinea juridică trebuie să ofere posibilitatea de a adopta în regim de urgență ordine de interdicție, de restricționare sau de protecție, fără a impune sarcini financiare sau administrative excesive asupra victimei. Ca regulă generală, infracțiunile cele mai grave nu trebuie să fie condiționate de existența unui raport sau a unei plângeri depuse de victimă. Convenția stabilește o listă deschisă de măsuri menite să protejeze drepturile și interesele victimelor, inclusiv nevoile acestora în calitate de martori, în toate etapele investigațiilor și procedurilor judiciare. Printre aceste măsuri se numără, de exemplu, măsuri de protejare a victimelor împotriva actelor de intimidare și de victimizare repetată, măsuri de informare timpurie a acestora în cazul în care agresorii evadează sau sunt eliberați sau măsuri prin care să se evite, în măsura posibilului, contactul dintre victimă și agresor. Nevoile speciale ale copiilor victime și ale copiilor martori trebuie să fie luate în considerare în mod deosebit. Părțile trebuie să prevadă dreptul la asistență judiciară. În plus, termenul de prescripție trebuie interpretat în așa fel încât să se permită inițierea eficientă a procedurilor după ce victima a atins vârsta majoratului, pentru cele mai grave infracțiuni.

STADIUL IMPLEMENTĂRII PREVEDERILOR CONVENȚIEI

[Violența împotriva femeilor și implementarea în UE a prevederilor Convenției de la Istanbul](#) este un studiu comandat de Departamentul pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale al Parlamentului European, la solicitarea [Comisiei FEMM](#), prezentând recomandări privind rolul Parlamentului European în monitorizarea procesului de punere în aplicare a Convenției de la Istanbul.

Unul dintre cele mai importante elemente în combaterea violenței împotriva femeilor este urmărirea penală și pedepsirea făptașilor. Acest lucru este reflectat în textul și obligațiile consacrate în Convenție. Capitolul V cere statelor părți să incrimineze mai multe tipuri de violență împotriva comportamentelor femeilor (enumerate la art.33-40) și să prevadă pedepse eficiente, proporționale și disuasive (articolul 45), luând în considerare anumite circumstanțe agravante (articolul 46).

Pentru fiecare dintre aceste infracțiuni, raportul clarifică mai întâi domeniul de aplicare și cerințele de fond ale prevederilor Convenției relevante, înainte de prezentarea succintă a dispozițiilor legale ale celor 14 state membre care pun în aplicare cerințele

Convenției. De asemenea, încearcă să tragă concluzii cu privire la compatibilitatea normelor naționale cu Convenția.

Înainte de analiza fiecărei infracțiuni, trebuie subliniate trei considerente esențiale pentru evaluarea respectării legislației penale naționale. În primul rând, Convenția nu impune implementarea de dispoziții legale specifice în materie de gen. **Dispozițiile sale în materie penală pot fi puse în aplicare prin norme neutre din punct de vedere al genului**, așa cum se întâmplă în toate statele membre.

În al doilea rând, Convenția **include o obligație pentru state de a incrimina anumite conduite, dar nu le cere să adopte infracțiuni specifice**. Consecința practică este că, deși unele state membre și-au modificat Codurile penale pentru a introduce noi infracțiuni (de exemplu, urmărirea penală și mutilarea genitală feminină-MGF), reflectând cerințele Convenției, alte state și-au păstrat pur și simplu definițiile mai generale ale faptei penale, deoarece acestea includ deja comportamentul care trebuie interzis.

Faptul că anumite state nu au infracțiuni specifice pentru anumite fapte, de ex. urmărirea și MGF, nu trebuie să împiedice pedepsirea, așa cum sunt înțelese de Convenție; de exemplu, ar fi pedepsite în sfera infracțiunilor precum hărțuirea și vătămarea corporală. Cu toate acestea, lipsa unei infracțiuni specifice poate avea un impact important asupra eficacității urmăririi penale, prevenirii și monitorizării acestor forme de violență. Într-adevăr, în absența unor infracțiuni penale specifice, statisticile penale nu sunt, de obicei, disponibile cu privire la violență. Violența nu este vizibilă pentru factorii de decizie politică și are ca rezultat lipsa atenției politice asupra acestor forme de violență, ceea ce duce la absența unor măsuri politice eficiente în ceea ce privește prevenirea și urmărirea penală a acestor violențe. În cele din urmă, Convenția oferă statelor posibilitatea de a prevedea sancțiuni non-penale în legătură cu anumite infracțiuni, în special violența psihologică, urmărirea și hărțuirea sexuală.

Violența psihologică

Articolul 33 - Părțile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că un comportament intenționat în scopul de a afecta grav integritatea psihologică a unei persoane, prin constrângere sau amenințări, este incriminat.

Acțiunea care trebuie să fie incriminată de statele părți se limitează la "comportamentul intenționat" care "afectează grav integritatea psihică a unei persoane". Făptuitorii trebuie să folosească "constrângere sau amenințări" pentru ca fapta lor să reprezinte această infracțiune. Raportul explicativ al Convenției explică în continuare că violența psihologică se referă la un curs de comportament care reprezintă un tipar abuziv de comportament care apare în timp, și nu la un singur eveniment. Noțiunile de "intenție" și "degradare gravă a integrității psihologice" nu sunt definite în Convenție și sunt lăsate de către statele părți să le interpreteze.

Violența psihologică nu este incriminată printr-o infracțiune specifică în legislațiile interne ale statelor membre care au ratificat Convenția. Cu toate acestea, Codurile penale

din toate cele 14 state membre conțin infracțiuni care, cel puțin în teorie, sunt suficient de largi pentru a acoperi violența psihologică împotriva femeilor. În funcție de statul membru, comportamentul poate fi sancționat prin infracțiunile de "coerciție", "coerciție gravă", "amenințare", "amenințare gravă", "amenințare", "insultă", "șantaj" și "comportament violent".

Aceste infracțiuni nu sunt specifice de gen și nici nu sunt concepute special pentru a aborda violența psihologică într-un context domestic; sunt adesea construite în jurul temerilor legate de viață, sănătate sau proprietate și acestea sunt elementele care ar putea "afecta serios integritatea psihologică a unei persoane", așa cum este stipulat în Convenție. Chiar și în absența unei infracțiuni de violență psihologică specifică, cerința de a incrimina acest comportament ar putea fi îndeplinită, în special având în vedere libertatea oferită statelor părți de a defini tipurile de comportament care ar afecta serios integritatea psihologică.

În [raportul de evaluare privind Austria](#), GREVIO a arătat că, deși se vor aplica infracțiunile de coerciție și amenințare prevăzute în Codul penal, acestea nu sunt pe deplin aliniate la înțelegerea violenței psihologice așa cum reiese din Convenție. Legea austriacă prevede folosirea forței sau a amenințării cu violență gravă, în timp ce Convenția înțelege infracțiunea diferit, așa cum este folosită în stadiile incipiente ale violenței, abuzului sau controlării victimei, fără a fi însoțite neapărat de amenințări cu grave violențe. GREVIO a invitat autoritățile austriece să introducă o infracțiune penală specifică a violenței psihologice pentru a cuprinde pe deplin comportamentul reglementat de Convenție, afirmând că femeile care sunt controlate, intimidat și amenințate de partenerii lor zilnic, ar raporta mult mai des acest comportament dacă ar ști că ceea ce îndură este o infracțiune.

În statele membre în care există infracțiuni specifice de violență în familie, elementul de deteriorare a integrității psihice a victimei se reflectă mai clar în legislația națională. Prin intermediul infracțiunilor de violență în familie, [Portugalia](#) și [Spania](#) incriminează exercitarea repetitivă a abuzului psihologic împotriva unui soț sau a fostului soț, o persoană cu care infractorul menține sau a menținut o relație echivalentă, chiar fără conviețuire etc.

[Legislația poloneză](#) include infracțiunile "împotriva familiei și tutelei", care sancționează în mod specific comportamentul de a maltrata mental o persoană în relație strânsă cu făptuitorul. [Codul penal al Suediei](#) prevede că, dacă sunt săvârșite acte sexuale sau acte împotriva vieții, sănătății, libertății și păcii unei persoane care are sau au o legătură strânsă cu făptuitorul, acesta este condamnat pentru "vătămare gravă a integrității" dacă faptele au constituit o încălcare repetată a integrității victimei și au dus la deteriorarea gravă a încrederii în sine.

Urmărirea (Stalking)

Articolul 34 - Părțile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura angajare în mod repetat, cu intenție, în comportamente amenințătoare

îndreptate împotriva unei alte persoane, determinând-o să se teamă pentru siguranța ei, este incriminată.

Convenția înțelege că urmărirea este un comportament repetat, de natură amenințătoare, împotriva unei anumite persoane și care are drept consecință insuflarea în această persoană a unui sentiment de frică. Exemple de astfel de comportamente amenințătoare includ urmărirea în mod repetat a unei persoane la domiciliu, la serviciu, la școală, la sport sau în alte facilități sau comunicarea nedorită prin orice mijloace de comunicare disponibile. Pentru a se califica drept "urmărire", comportamentul amenințător trebuie să fie efectuat cu intenția de a provoca un sentiment de frică în victimă. În mod similar violenței psihologice, insuflarea fricii necesită un model de comportament mai degrabă decât un incident izolat.

Urmărirea este incriminată în aproape toate statele membre care au ratificat Convenția: Spania ([art.172 Cod penal](#)), Italia ([art.612bis Cp](#)), Malta ([art.251AA Cp](#)), Austria ([art.107a Cp](#)), Polonia ([art.190A Cp](#)), Portugalia ([art.154A Cp](#)), Slovenia ([art.134a Cp](#)), Finlanda ([cap.25, sec.7a Cp](#)) au toate o infracțiune specifică de urmărire. Pentru Spania, Polonia, Portugalia și Slovenia, aceasta este o infracțiune nouă, introdusă în urma adoptării sau ratificării Convenției. În Suedia, există o legislație specifică ([Legea privind Ordinul non-contact](#)), care urmărește să prevină săvârșirea de infracțiuni și sporirea securității persoanelor urmărite și hărțuite. În alte state membre (Belgia, Franța, Olanda, România) urmărirea intră sub infracțiunea de hărțuire prevăzută în codurile penale. Deși definițiile de urmărire / hărțuire variază în statele membre, pot fi identificate tendințe comune. Elementele principale ale infracțiunii sunt existența comportamentelor "repetate" sau "persistente", de "urmărire sau hărțuire a persoanelor" într-un mod care "provoacă frică sau anxietate" sau "afectează în mod nerezonabil indivizii în modul lor de viață într-o manieră negativă".

Guvernul danez a folosit articolul 78 alineatul (3) din Convenție și a formulat o rezervă privind dreptul de a prevedea sancțiuni non-penale pentru urmărire. Pentru a fi pedepsit pentru acest comportament, făptuitorul trebuie să fi primit anterior un ordin de restricție, limitând contactul său cu victima. Încălcarea ordinului de restricție ar fi, așadar, învinuirea legală pentru care se pedepsește făptuitorul.

Violența fizică

Dispoziția Convenției care prevede incriminarea violenței fizice este clară și nu dă naștere unor interpretări. Convenția clarifică faptul că comportamentul trebuie să fie intenționat. Violența fizică, conform Raportului explicativ la Convenție, se referă la "vătămarea corporală suferită ca urmare a aplicării forței fizice imediate și ilegale". Cazurile în care rănilor corporale duc la moartea victimei sunt, de asemenea, incluse în această definiție.

Cadrul legislativ al tuturor statelor membre este aliniat la această cerință și precede adoptarea Convenției. Codurile penale ale tuturor statelor membre conțin dispoziții generale, neutre din punctul de vedere al genului, care sancționează violența

fizică. Acest tip de violență este în mod normal definit prin diferite infracțiuni, iar regimul de sancționare variază în funcție de gravitatea lor. Uciderea, omorul prin imprudență, vătămarea corporală gravă, vătămarea corporală ușoară, vătămarea corporală cu consecințe permanente grave, vătămarea corporală calificată și agresiunea fizică sunt infracțiuni care se găsesc în mod obișnuit în dreptul penal național și sunt suficient de ample pentru a cuprinde cerința Convenției.

Violența sexuală, inclusiv violul

Art.36 - Părțile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că următorul comportament intenționat este incriminat: angajarea în acte non-consensuale de natură sexuală cu o persoană, cu orice parte corporală sau obiect; angajarea în alte acte non-consensuale de natură sexuală; determinarea unei persoane în angajarea de acte sexuale non-consensuale cu o a treia persoană. Consimțământul trebuie să se acorde în mod voluntar, ca urmare a voinței libere a persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare. Partile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că dispozițiile alineatului (1) se aplică și actelor săvârșite împotriva soților sau partenerilor, după cum este recunoscut de legislația internă.

Articolul 36 invită statele părți să incrimineze violența sexuală. Dispoziția privind violul și violența sexuală este mai detaliată și mai specifică decât pentru alte infracțiuni. Se prevede că penetrarea vaginală, anală și orală, cauzată fie de o parte corporală, fie de un obiect, trebuie sancționate. De asemenea, necesită incriminarea tuturor actelor non-consensuale de natură sexuală cu o persoană și precizează că consimțământul trebuie să fie voluntar și liber. Statele părți sunt libere să decidă cu privire la formularea specifică în legislațiile lor naționale, împreună cu factorii care împiedică "acordul dat în mod liber", deoarece Convenția impune doar ca existența consimțământului liber să fie evaluată în contextul circumstanțelor fiecărui caz.

Legislația din cele 14 state membre incriminează în mare parte violul, violența sexuală sau agresiunea sexuală prin infracțiuni specifice. Cu toate acestea, datorită prevederilor detaliate ale Convenției, nu toate legislațiile se aliniază pe deplin la articolul 36.

Raportul de monitorizare al GREVIO constată că Austria prezintă o mică diferență "între actele sexuale comise împotriva voinței victimei (legislația austriacă) și actele sexuale non-consensuale (Convenția)". Pentru ca actul să fie pedepsit, legislația austriacă cere victimei să-și exprime refuzul în mod verbal sau altfel. Prin urmare, nu poate începe urmărirea penală în cazurile în care victima rămâne pasivă sau nu consimte, dar nu își poate exprima dezacordul. În prezent, o legislația penală privind violența sexuală nu acoperă fapta persoanei care, în mod intenționat, determină o altă persoană să se angajeze în acte non-consensuale de natură sexuală cu o a treia persoană. GREVIO a invitat autoritățile austriece să introducă în legislația penală incriminarea acestei fapte.

În Belgia și în România, actul de "a determina o altă persoană să se angajeze în acte non-consensuale de natură sexuală cu o a treia persoană" nu este reflectată în Codul penal și ar intra sub incidența infracțiunilor de prostituție sau orgie. În Finlanda, definiția violului nu se bazează pe lipsa consimțământului, ci mai degrabă pe existența sau amenințarea cu violența, sau pe incapacitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința. Recent, Parlamentul maltez a adoptat (cu un singur vot împotriva) [Legea privind combaterea violenței de gen și a violenței domestice](#), prin care se dorește implementarea în totalitate a prevederilor Convenției de la Istanbul. În Slovenia, incriminarea violului și a agresiunilor sexuale nu sunt în întregime în conformitate cu prevederile din Convenția de la Istanbul. Codul penal nu abordează în mod specific penetrarea cu alte obiecte, ci se limitează la penetrarea cu părți corporale. Dacă apar vătămări, acest lucru poate fi urmărit sub infracțiunea de vătămare corporală. Utilizarea forței este principalul element menționat în Codul penal, iar lipsa consimțământului este omisă.

Căsătoria forțată

Articolul 37

Părțile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că intenția de a forța un adult sau un minor să încheie o căsătorie este incriminată. Părțile vor lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că fapta intenționată de a atrage un adult sau un minor pe teritoriul unui stat, altul decât cel în care locuiește, în scopul de a forța acest adult sau minor să încheie o căsătorie este incriminată.

O infracțiune specifică de căsătorie forțată există în legislația penală a Belgiei, Danemarcei, Spaniei, Franței, Maltei, Austriei, Portugaliei, Sloveniei și Suediei. Dispozițiile naționale respective, deși formulate în mod diferit de articolul 37 al Convenției, respectă în mare măsură cerințele acesteia.

În Belgia, Codul penal nu precizează că fapta intenționată de a atrage un adult sau un minor pe teritoriul unui stat, altul decât cel în care locuiește, are scopul de a forța acest adult sau minor să intre într-o căsătorie este incriminată. Cu toate acestea, definiția căsătoriei forțate ("oricine, prin violență sau amenințări, a forțat pe cineva să încheie o căsătorie sau o coabitare legală") este suficient de largă pentru a acoperi un astfel de scenariu.

Finlanda nu are o infracțiune de pedepsire a căsătoriei forțate. Cu toate acestea, comportamentul de a forța o persoană să încheie o căsătorie ar îndeplini, în cele mai multe cazuri, criteriile pentru infracțiunea de constrângere sau orice infracțiune de violență fizică. Căsătoria forțată efectuată prin atragerea unei persoane în străinătate nu este pedepsită în mod special. Cu toate acestea, [secțiunea 11 capitolul 1 din Codul penal](#) prevede că legislația finlandeză se aplică căsătoriilor forțate efectuate în străinătate, în cazul în care aceste infracțiuni nu sunt pedepsite conform legii țării în cauză și atunci când infracțiunea este săvârșită de un cetățean finlandez, rezident permanent al

Finlandei. Fapta este pedepsită în cazul infracțiunilor de asalt, agresiune agravantă sau constrângere. De fapt, în cazul în care făptuitorul a săvârșit o faptă care corespunde acestor trei infracțiuni într-un stat străin, acesta poate fi urmărit penal pentru aceste infracțiuni în Finlanda. În Olanda, căsătoria forțată cade sub incidența infracțiunii de coerciție, însă definiția coerciției nu include mențiunea "a atrage o persoană în străinătate". Căsătoria forțată nu este incriminată în Polonia, România și Italia. Parlamentul italian dezbate în prezent introducerea a trei noi articole [în legislația sa penală](#), care ar incrimina căsătoria forțată, călătoriile forțate pentru încheierea unei căsătorii și căsătoria minorului.

Mutilarea genitală a femeilor (FGM) – [art.38 al Convenției](#)

Fapta este, în principiu, incriminată în toate statele membre care au ratificat Convenția. O infracțiune specifică poate fi găsită în codurile penale ale Austriei, Belgiei, Danemarcei, Spaniei, Franței, Italiei, Maltei, Portugaliei și Suediei. În celelalte state membre, MGF nu este o infracțiune specifică, ci este cuprinsă în infracțiuni generale, cum ar fi vătămarea corporală. Cu alte cuvinte, MGF este incriminată ca o formă de vătămare corporală (Polonia, Slovenia, România). În Finlanda, de exemplu, MGF se încadrează în infracțiunea de agresiune agravantă. Legislația finlandeză prevede, de asemenea, că MGF este de asemenea pedepsită dacă se desfășoară într-un stat în care nu este incriminată, dar făptuitorul poate fi urmărit pentru un agresiune gravă în Finlanda. În Olanda, MGF intră sub incidența infracțiunii de maltratare gravă.

Avortul forțat și sterilizarea forțată – [art.39 al Convenției](#)

Statele membre sunt în conformitate cu cerințele Convenției. Avortul este reglementat în toată Europa, iar unele state membre au reguli deosebit de stricte. Avortul fără consimțământul femeii este ilegal în toate statele membre, dispozițiile respective fiind înscrise în Codul penal, Legea sănătății și legile privind avortul, în funcție de statul membru.

În Malta, de exemplu, avortul este interzis în toate cazurile, Codul Penal precizând că oricine provoacă prin orice mijloace avortul unei femei, prin orice mijloace, este pedepsit cu închisoare, indiferent dacă femeia a acceptat sau nu. Această interdicție a avortului este mult mai amplă decât cea impusă de Convenție (unde doar avortul forțat este incriminat).

Sterilizarea forțată este, de asemenea, interzisă în toate cele 14 state membre. În Malta, este prevăzută în Codul penal. Legislația austriacă permite sterilizările efectuate de un medic numai cu consimțământul persoanei în cauză. În absența consimțământului, sterilizarea ar fi ilegală. Deoarece sterilizarea reprezintă o interferență cu corpul uman, cu consecințe de durată, chiar dacă nu este incriminată în mod specific, ea se poate califica pentru infracțiunea de vătămare corporală gravă conform Codului penal. Este probabil ca dispozițiile naționale privind agresiunea, agresiunea agravată, vătămările

corporale și alte infracțiuni împotriva vieții și a persoanei să fie suficient de largi pentru a permite incriminarea unor astfel de fapte în statele membre. De exemplu, în Belgia, cazurile de sterilizare forțată pot fi urmărite penal în conformitate cu prevederile Codului Penal privind infracțiunea de "vătămare corporală". Instanțele naționale au considerat acest comportament drept o încălcare a dreptului la integritate fizică.

Hărțuirea sexuală – art.40 al Convenției

În cadrul obligațiilor care le revin în temeiul legislației UE, toate statele membre trebuie să incrimineze hărțuirea sexuală cel puțin în contextul ocupării forței de muncă și al accesului la bunuri și servicii.

În conformitate cu [Directiva 2006/54/CE](#) privind egalitatea de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și securitatea socială în muncă, hărțuirea sexuală este interzisă și constituie o discriminare pe motive de sex. Se definește ca fiind "orice formă de comportament nedorit verbal, non-verbal sau fizic de natură sexuală, care are ca scop sau efect încălcarea demnității unei persoane, în special atunci când creează un mediu intimidant, ostil, degradant sau umilitor" (articolul 2d). Definiția hărțuirii sexuale reflectă aproape literal textul dispoziției Convenției. Statele membre trebuie să stabilească sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.

[Directiva 2004/113/CE](#) privind egalitatea de tratament între bărbați și femei în materie de acces și de furnizare de bunuri și servicii interzice hărțuirea sexuală în ceea ce privește accesul la bunurile și serviciile din sectorul public și privat public. Cu toate acestea, Convenția impune statelor părți să abordeze comportamentul hărțuirii sexuale dincolo de contextul ocupării forței de muncă și accesului la bunuri și servicii. Interzicerea hărțuirii sexuale ar trebui să se aplice în toate domeniile, inclusiv în sfera privată.

Abordarea juridică adoptată de cele 14 state membre în ceea ce privește hărțuirea sexuală variază. Belgia incriminează hărțuirea sexuală la locul de muncă, în timp ce hărțuirea sexuală în afara locurilor de muncă este pedepsită în temeiul Legii privind combaterea discriminării dintre femei și bărbați. Definiția hărțuirii sexuale este strâns aliniată la Convenție, deoarece legea belgiană se referă la comportamentul cu conotație sexuală exprimat fizic, verbal sau nonverbal, care are ca scop sau efect încălcarea demnității unei persoane.

O înțelegere similară a hărțuirii sexuale poate fi găsită în Legea daneză privind egalitatea de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la locuri de muncă, precum și în Codul muncii din Polonia. Cu toate acestea, comportamentul este incriminat doar în cazurile în care superiorul persoanei a comis infracțiunea. Malta consideră, de asemenea, că hărțuirea sexuală constituie o infracțiune de discriminare în temeiul Legii privind egalitatea între bărbați și femei și, în contextul ocupării forței de muncă, potrivit Legii privind ocuparea forței de muncă și relațiile de muncă.

Alte state membre sancționează hărțuirea sexuală ca infracțiune prevăzută în Codurile penale, fie ca o infracțiune separată, fie ca parte a infracțiunii mai generale a hărțuirii, care ar putea să se aplice și în sfera privată. Aceste state sunt Spania, Italia, Austria, Portugalia, România, Slovenia, Finlanda și Suedia. În Olanda, hărțuirea sexuală în afara locului de muncă nu este incriminată ca o infracțiune separată și este urmărită penal doar în cazul în care nu intră sub incidența altor infracțiuni privind violența sexuală.

În Finlanda, hărțuirea sexuală constituie o infracțiune în [secțiunea 5, capitolul 20 din Codul penal](#). Definiția nu este conformă cu Convenția de la Istanbul, deoarece se limitează la hărțuirea efectuată prin atingere, iar hărțuirea verbală și non-verbală sunt excluse din domeniul de aplicare a infracțiunii. Cu toate acestea, alte infracțiuni ar putea fi invocate pentru a acoperi aceste tipuri de comportament, cum ar fi "hărțuirea comunicațiilor", "defăimarea" sau "defăimarea gravă".

În România, hărțuirea sexuală este incriminată ca fiind solicitarea în mod repetat de favoruri sexuale în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau plasată într-o situație umilitoare. Această definiție nu este pe deplin conformă cu Convenția de la Istanbul, deoarece nu se referă în mod explicit la forme de comportament verbal, non-verbal sau fizic nedorite, de natură sexuală, cu scopul sau efectul de a încălca demnitatea unei persoane.

FRANȚA

[Înaltul Consiliu pentru Egalitate între Femei și Bărbați](#) a fost creat prin Decret al Președintelui Republicii (François Hollande), la 3 ianuarie 2013. Acesta a fost consacrat în [Legea privind egalitatea și la cetățenia din 27 ianuarie 2017](#), care îi oferă o nouă misiune: un raport anual privind problema sexismului în Franța. Conform prevederilor Decretului, Înaltul Consiliu "are misiunea de a asigura consultarea cu societatea civilă și de a conduce dezbaterile publice cu privire la liniile generale ale politicii drepturilor și egalității femeilor"; contribuie la evaluarea politicilor publice privind egalitatea între femei și bărbați, prin asigurarea evaluării studiilor de impact ale legilor, prin colectarea și difuzarea analizelor legate de egalitate și prin formularea de recomandări și avize către prim-ministru. Înaltul Consiliu poate fi sesizat cu orice problemă de primul ministru sau de ministrul însărcinat cu drepturile femeii; se poate autosesiza în orice problemă care ar putea contribui la îndeplinirea sarcinilor care îi sunt încredințate. În acest sens, Înaltul Consiliu a elaborat reperle legislației franceze cu privire la violența de gen:

1. [Legea din 9 iulie 2010 privind violența împotriva femeilor, violența în cuplu și impactul asupra copiilor](#)

- creează **ordinul de protecție** (*Pour vous protéger*) pentru victimele violenței domestice în caz de pericol iminent sau pentru persoanele amenințate cu căsătorie forțată, și sancționarea încălcării acestui ordin;

- eventuală retragere totală a autorității părintești pentru persoanele condamnate ca autor, co-autor sau complice al unei infracțiuni asupra persoanei celuilalt părinte ([art.378 din Codul civil](#));

- orice decizie privind exercitarea autorității părintești trebuie să ia în considerare presiunile sau violența fizică sau psihologică exercitate de unul dintre părinți asupra celuilalt ([art. 373-2-11 Cod civil](#));

- un soț / soție, partener de coabitare, partener [PACS](#) (parteneriat civil) sau "ex" (soț, coabitant, partener PACS) violent, inculpat, poate sta în arest la domiciliu cu supraveghere electronică;

- creează infracțiunea de hărțuire psihologică în cuplu (violența psihologică) în [art.222-33-2-1 din Codul Penal](#) (*harcèlement moral*).

- stabilește căsătoria forțată ca o circumstanță agravantă în caz de violență împotriva unei femei care refuză uniunea impusă;

- eliberarea sau reînnoirea permiselor de ședere pentru [femeile străine](#), victime ale violenței, în special în cazul unui ordin de protecție pentru violență în cadrul cuplului.

2. [Legea din 6 august 2012 privind hărțuirea sexuală](#):

- definește infracțiunea de hărțuire sexuală la [art.222-33 din Codul penal](#);
- faptul că a suferit / a refuzat să se supună / să denunțe faptele de hărțuire sexuală este recunoscut ca un motiv de discriminare: orice diferență de tratament bazată pe această cauză este interzisă de [art.225-1-1 din Codul Penal](#).

- sancțiuni penale și alte urmări la <http://stop-harcelement-sexuel.gouv.fr/> .

3. [Legea din 4 august 2014 privind egalitatea reală între femei și bărbați](#):

- întărește sistemul ordinelor de protecție: de evacuare cât mai curând posibil (violența în cuplu) sau de urgență (amenințarea cu căsătoria forțată), trecerea la o perioadă de maximum 6 luni, posibilitatea de a ascunde adresa victimei;

- utilizarea pe scară largă a liniei telefonice [Pericol mare/grav](#), disponibil pentru o perioadă de 6 luni reînnoibilă, în caz de pericol grav pentru o victimă a violenței soțului, concubinului, partener PACS, sau „ex” (soț, concubin, partener PACS);

- apelurile telefonice și mesajele rău-intenționate repetate, emise prin mijloacele de comunicare electronică reprezintă infracțiune ([art. 222-16 din Codul Penal](#));

- în cazurile de violență în cadrul cuplului sau „ex”, **medierea penală este posibilă numai la cererea expresă a victimei** ([41-1-5 din Codul de procedură penală](#));

- în caz de condamnare pentru o crimă sau delict (atentat la viața, integritatea fizică sau mentală), săvârșite de către un părinte asupra copilului sau a celuilalt părinte, jurisdicția penală se va pronunța cu privire la retragerea autorității parentale, total sau parțial ([art. 221-5-5 din Codul Penal](#));

- pentru a lupta împotriva recidivei, legea creează o perioadă de responsabilitate pentru autorii violenței în cadrul cuplului și a autorilor violenței bazate pe gen. Este planificată obligația de a integra formarea inițială și continuă a anumitor profesioniști în modulul violență în familie.

- competențele [Consiliului superior al audiovizualului public](#) sunt întărite și extinse. Acesta are sarcina de a asigura o reprezentare echitabilă a femeilor, de a promova imaginea femeilor și a egalității de gen și de a combate răspândirea stereotipurilor sexiste și imagini degradante ale femeilor. Raportarea conținutului ilegal pe internet este extinsă la toate formele de incitare la ură pe bază de sex, orientare sexuală sau identitate de gen.

4. [Legea din 7 martie 2016 referitoare la drepturile străinilor în Franța](#) consolidează protecția victimelor violenței (articolul 15 și următoarele). Acesta stabilește principiul primei reînnoiri automate a permisului de ședere temporară obținut ca soț / soție atunci când persoana în cauză justifică starea de victimă a violenței conjugale sau a familiei. Același lucru este valabil și în cazul primei reînnoiri a permisului de ședere temporară acordat pentru reîntregirea familiei atunci când proprietarul justifică că a suferit violență domestică care a dus la defalcarea comunității de viață. Refuzul reînnoirii este posibil numai dacă persoana, prin prezența sa pe teritoriul francez, constituie o amenințare la adresa ordinii publice. Legea creează, de asemenea, un nou drept de eliberare a permisului de ședere temporară cu mențiunea "viața privată și de familie" pentru străinii care beneficiază de un ordin de protecție din cauza amenințării o căsătorie forțată sau un ordin de protecție din cauza violenței de către un fost soț/ partener/ partener care este legat de un PACS.

5. [Legea din 14 martie 2016 privind protecția copilului](#) restabilește **infracțiunea de incest** în Codul Penal ([art. 222-31-1 din Codul Penal](#)). O agresiune sexuală este considerată incest atunci când este săvârșită asupra unui minor de către un ascendent (frate/soră, unchi/mătușă, nepot/nepoată, soț/ concubin/ partener PACS), dacă are o autoritate de drept sau de fapt asupra minorului. Autoritatea parentală, pe lângă condamnarea penală, poate fi total retrasă de la tatăl sau mama care - fie prin rele tratamente, fie prin consumul obișnuit și excesiv de băuturi alcoolice sau consumul de droguri, fie prin conduită imorală sau abuzivă, mai ales atunci când copilul este martor la violența fizică sau psihologică sau abuzul de către unul dintre părinți asupra celuilalt, fie din cauza lipsei de îngrijire sau a lipsei de îndrumare - pune în pericol securitatea, sănătatea sau moralul copilului ([art. 378-1 din Codul civil](#)).

6. [Legea din 13 aprilie 2016 privind întărirea luptei împotriva prostituției și asistenta persoanelor prostituate](#) consolidează mijloacele de investigare și urmărire penală și

extinde în special sistemul de raportare a conținutului ilegal pe Internet, acolo unde există promovarea utilizării traficului de ființe umane și/sau a proxenetismului. Legea creează o cale de ieșire din prostituție și de integrare socio-profesională pentru orice victimă a prostituției, proxenetismului și/sau exploatării sexuale, dispunând de un fond special din cadrul bugetului de stat. Legea prevede **incriminarea achiziționării unui act sexual** (contravenție, 1500 euro), crește amenda la 3.750 € pentru o infracțiune ulterioară, și la închisoare 3 ani și amendă de 45.000 de euro în cazul în care prostituata este minoră sau prezintă o vulnerabilitate deosebită, aparentă sau cunoscută (handicap sau sarcină) și oferă posibilitatea instruirii, ca sentință complementară, în cadrul unor cursuri de conștientizare a luptei împotriva cumpărării de acte sexuale. Asociațiile se pot constitui parte civilă, cu acordul victimelor.

7. [Legea din 18 noiembrie 2016 pentru modernizarea justiției secolului al XX-lea](#) instituie **interdicția medierii familiale** în cazul în care au avut loc violențe în cuplu sau asupra copilului.

8. [Legea din 27 ianuarie 2017 privind egalitatea și cetățenia](#) recunoaște drept circumstanță agravantă de „sex” atunci când o infracțiune sau delict sunt precedate, însoțite sau urmate de propuneri, înscrisuri, imagini, obiecte sau acte de orice fel care pot prejudicia onoarea sau reputația victimei sau a unui grup din care face parte victima, pe criterii de sex, orientare sexuală sau identitate de gen, adevărată sau pretinsă (articolul 171). De asemenea, legea prevede că niciun funcționar public nu va fi supus vreunui act de sexism, definit ca orice act legat de sexul unei persoane, al cărui scop sau efect este subminarea demnității sau crearea un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator (art.165). În cazul unei atingeri deliberate a vieții, în cazul în care victima a murit, asociațiile pentru drepturile femeilor trebuie să dovedească faptul că au primit consimțământul aparținătorilor pentru a se constitui parte civilă (articolul 206). În plus, femeile cu risc de căsătorie forțată sunt incluse în grupurile prioritare pentru accesul la locuințe sociale (articolul 70).

9. [Legea din 27 februarie 2017 privind reforma prescripției în materie penală](#) prelungește perioadele de prescripție pentru viol și agresiune sexuală. În caz de hărțuire sau de agresiune sexuală, termenul de prescripție este acum 6 ani de la data comiterii infracțiunii (violențe, inclusiv psihologice, urmate sau nu de incapacitate temporară de muncă; agresiuni sexuale altele decât violul – atingeri/ săruturi forțate; hărțuirea morală; amenințarea cu moartea, violul sau agresiuni sexuale). În cazul violului asupra unui adult, termenul de prescripție este de 20 de ani (inclusiv acte de violență în cuplu urmate de o mutilare sau infirmitate permanentă, omor, răpiri și sechestrări).

GERMANIA

Violenta sexuală este legiferată în [§177 - Agresiunea sexuală prin forță sau amenințări; violul](#) (Codul penal - *StGB-Strafgesetzbuch*). Cele două infracțiuni de agresiune sexuală prin forță sau amenințări și violul au fost combinate în §177 StGB, prin intermediul celei de-a 33-a modificări a Codului penal, din anul 1997. Potrivit acestui

articol, agresiune sexuală prin forță sau amenințare înseamnă a face o altă persoană să se angajeze sau să se supună unor acte sexuale împotriva voinței proprii.

Violul nu este tratat ca o infracțiune separată, ci mai degrabă, în conformitate cu §177 alin.2, reprezintă un caz deosebit de grav de agresiune sexuală prin amenințări sau forță. Pedepsa minimă este închisoare de cel puțin 2 ani. Incidentele în care infracțiunea implică penetrarea corpului victimei sau participarea la unul dintre cele mai grave cazuri. Incidentele în care infracțiunea implică corpul victimei sau participarea mai multor infractori sunt situații deosebit de grave.

Dacă infractorul poartă o armă sau alt instrument periculos în scopul amenințării victimei sau dacă victima este grav abuzată în timpul infracțiunii, pedeapsa se majorează la cel puțin 3, respectiv 5 ani închisoare. Dacă infractorul, prin agresiune sau viol, provoacă moartea victimei din cel puțin neglijență gravă, pedeapsa este închisoarea pe viață sau nu mai puțin de 10 ani (§178 StGB).

Abuzarea sexuală a persoanelor dependente este prevăzută în [§174 a-c Cod penal](#). Pedepsele pentru aceste infracțiuni variază în funcție de tipul de abuz, iar tentativa este pedepsită.

Termenul de **hărțuire/urmărire (stalking)** descrie o situație care implică persecuția persistentă sau comportamentul amenințător față de o altă persoană. Nu există nici o definiție universal valabilă de urmărire, deoarece se manifestă în moduri variate: apeluri telefonice repetate, sute de e-mailuri, mesaje text și scrisori, sau pândirea/urmărirea unei persoane sunt metodele obișnuite de hărțuire. Având în vedere că reprezintă o încălcare gravă a sferei personale și, adesea, implică un risc considerabil la viață și integritate, legislativul german a inclus, din 2007, hărțuirea ca infracțiune în [art.238 al Codului penal](#). Atât măsuri legale civile, cât și penale sunt disponibile în acest scop.

Multe acte de hărțuire constituie, în același timp, alte infracțiuni prevăzute în Codul penal. În funcție de circumstanțele fiecărui caz în parte, aceste infracțiuni pot fi efracție, insultă, agresiune sexuală prin forță sau amenințări, vătămare corporală deliberată sau din neglijență, folosind amenințări sau forță pentru a determina o persoană să facă, să sufere sau să nu facă, amenințarea cu săvârșirea unei infracțiuni, fapte care constituie încălcări ale vieții private.

[**Legea privind protecția împotriva violentei \(Gewaltschutzgesetz\)**](#), în vigoare din ianuarie 2002, prevede măsuri speciale de protecție juridică civilă: ordin de protecție, alocarea domiciliului, compensații și daune, hotărâre judecătorească de custodie a copiilor, interdicție sau acces limitat. Orice încălcare a unui ordin de protecție emis de o instanță civilă face ca infractorul să fie urmărit penal.

[Legea](#) protejează mai ales victimele violenței domestice, oferindu-le posibilitatea de a-și putea folosi propriile case fără a fi nevoie să locuiască împreună cu persoana violentă. Deciziile în acest sens sunt luate de tribunalele de familie, la cererea victimelor. Legea îi ajută pe toți cei afectați de violența domestică, indiferent dacă violența are loc

într-o relație între cupluri (inclusiv cupluri de același sex) sau este îndreptată împotriva altor membri ai familiei. Numai în cazurile în care copiii sunt maltratați de părinți, prevederile acestei legi nu se aplică. În astfel de cazuri, se aplică prevederile speciale ale legilor privind părinții, copiii și tutela, care prevăd luarea de măsuri de către instanța de familie, cu implicarea biroului de asistență pentru tineri.

Violența domestică, în sensul legii, înseamnă orice agresiune fizică, degradarea sănătății sau încălcarea libertății altuia, cu intenție, indiferent dacă faptele au loc în interiorul sau în afara gospodăriei comune. Și violența psihologică este acoperită de Legea privind protecția împotriva violenței: în mod explicit, în cazul amenințărilor și al hărțuirii nerezonabile și, indirect, atunci când a dus la afectarea sănătății psihice sau fizice a unei alte persoane.

Elementul esențial al Legii privind protecția împotriva violenței este prevederea privind alocarea locuinței. Dacă persoana violentă și victima mențin împreună o gospodărie destinată să rămână permanentă, persoana vătămată poate obține o utilizare exclusivă a locuinței, cel puțin pentru o anumită perioadă de timp, chiar dacă nu are acord de închiriere. Dacă persoana violentă a atacat victima fizic sau a afectat sănătatea sa sau a încălcat libertatea acesteia, acest drept se obține fără ca alte condiții să fie îndeplinite. Cu toate acestea, dacă s-au făcut numai amenințări cu astfel de atacuri, trebuie să se demonstreze că renunțarea la locuință este necesară. Dacă victima nu are dreptul la locuință sau are dreptul numai împreună cu persoana violentă, trebuie să plătească o remunerație pentru perioada de utilizare, după caz; remunerația trebuie să se raporteze chiria pentru locuință, dar nu trebuie să fie echivalentă. În acest timp, persoana violentă nu poate face nimic care să limiteze utilizarea casei de către victimă.

Instanța poate dispune (suplimentar) măsuri împotriva persoanei violente pentru protecția victimei. Măsurile posibile de protecție pot include interdicții precum următoarele:

- intrarea într-o anumită proximitate a locuinței victimei, determinată de instanță;
- vizitarea locurilor frecventate de victimă (inclusiv locul de muncă al victimei, grădinița sau școala copiilor victimei, dar și locurile de agrement folosite de victimă);
- contactarea persoanei vătămate (aceasta se aplică mijloacelor de contact de orice natură, inclusiv telefon, fax, scrisoare sau e-mail);
- întâlnirea cu victima (dacă acest lucru se întâmplă, persoana violentă trebuie să plece fără întârziere).

Aceasta nu este o enumerare definitivă. În funcție de caz, pot fi depuse cereri pentru alte măsuri de protecție și pot fi emise alte ordine de protecție. Ordinele de protecție ar trebui să fie suficiente pentru a acoperi diferitele situații periculoase și amenințătoare, pentru fiecare caz. Aceasta înseamnă că diferitele locuri și facilități din afara casei frecventate de victimă (de ex. locul de muncă, grădinița, școala, cumpărăturile, timpul de petrecere a timpului liber) trebuie să fie incluse în scopul de a se

evita contactul și abordarea. De regulă, măsurile trebuie să fie limitate în timp; totuși, termenul poate fi prelungit la cerere.

Copiii sunt adesea afectați și de violența domestică. Aceștia fie devin victime ale maltratării în sine fie asistă la o maltratare, de ex. a mamei lor - ambele experiențe de violență având efecte devastatoare. Legea privind protecția împotriva violenței nu se aplică însă copiilor; în schimb se aplică standardele de protecție prevăzute de legile speciale cu privire la copii: copiii legitimi și nelegitimi sunt oficial protejați de instanța de familie competentă atunci când interesele fizice, mentale sau psihologice ale copiilor sau ale proprietății acestora sunt puse în pericol și părinții nu doresc sau nu capabil să prevină pericolul ([Secțiunea 1666 din Codul civil](#)).

BELGIA

Încă din anul 2001, Belgia a continuat o politică de combatere a violenței pe motive de gen, prin intermediul unui plan național de acțiune (PNA), elaborat de guvernul federal, comunități și regiuni. Acest plan este coordonat de [Institutul pentru Egalitate între Femei și Bărbați](#). Au fost elaborate mai multe planuri: primul PNA 2001-2003, al doilea PNA 2004-2007, un al treilea PNA 2008-2009 și un al patrulea PNA 2010-2014. Această metodă de lucru are drept scop îmbunătățirea continuă a politicii de combatere a violenței bazate pe gen.

Pe plan internațional, Belgia a fost apreciată pentru abordarea sa coerentă în ceea ce privește violența bazată pe gen, iar la Geneva cel de-al patrulea PNA a fost nominalizat la Premiul pentru Politică 2014, de către *World Future Council*, Uniunea Interparlamentară și *UN Women*. Acest premiu atrage atenția asupra celei mai bune legislații și politici de combatere a violenței împotriva femeilor și fetelor.

Belgia își continuă politica în cadrul angajamentelor sale internaționale și, de asemenea, a hotărât să își extindă planul național de acțiune la toate formele de violență bazată pe gen. Din acest motiv, la sfârșitul anului 2013, a fost creat un grup de lucru pentru integrarea problemelor violenței sexuale în PNA 2015-2019. Societatea civilă a fost, de asemenea, consultată pentru a face identifica problemele specifice legate de acest tip de violență. Scopul este de a elabora o politică coerentă bazată pe [Planul Național de Acțiune 2015-2019](#), în care guvernul federal, comunitățile și regiunile vor coopera strâns, concentrându-se pe prevenire și pedepse.

Din punct de vedere juridic, statele care ratifică Convenția de la Istanbul vor trebui să ia măsuri imediate pentru ca anumite acte de violență de gen să fie pedepsite prin lege și să aducă autorii faptelor în fața instanțelor: viol, violență în familie, căsătoria forțată, mutilarea genitală feminină, comportamentul sexual nedorit, sterilizarea forțată și avortul forțat. **Aceste infracțiuni sunt incluse în [Codul penal belgian](#).**

În ceea ce privește politica guvernamentală, țările sunt, de asemenea, invitate să dezvolte și să finanțeze o serie de servicii, cum ar fi centre de asistență medicală, asistență telefonică 24/7 sau asistență medicală și juridică, care sunt esențiale pentru victimele violenței. Acest lucru le oferă asistența medicală necesară și consilierea specifică pentru fiecare caz în parte, dar și ajutorul și sprijinul pentru a-l aduce pe făptuitor în fața instanței.

Punerea în aplicare a unui plan de acțiune pentru combaterea tuturor formelor de violență pe motive de gen este, de asemenea, inclusă în alte angajamente pe care Belgia le-a făcut la nivel internațional și european, cum ar fi ancheta periodică universală a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului sau respectarea recomandărilor ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW).

În conformitate cu Convenția de la Istanbul, violența împotriva femeilor este împărțită în patru categorii principale: violența în cadrul familiei; violența în cadrul comunității; violența instituțională și violența în situații de conflict armat.

Convenția, totuși, se concentrează în mod special pe **campania împotriva violenței domestice**. Conform Convenției, aceasta cuprinde toate formele de violență în care făptașii și victima au legături de familie. Ca rezultat, termenul se referă atât la violența partenerului intim, cât și la violența dintre generații diferite. De aceea, acest PNA abordează și problema copiilor expuși violenței între parteneri, o formă de prevenire a violenței între generații.

Scopul PNA 2015-2019 este de a elimina toate formele de violență bazate pe gen așa cum sunt enumerate mai jos. Acest tip de violență poate fi rezultatul unui echilibru inegal al puterii între bărbați și femei. Se adresează unei singure persoane datorită genului său, în majoritatea cazurilor, victimele fiind femei (dar pot fi și bărbați). Aceasta include, dar nu se limitează la, agresiuni fizice, sexuale, psihologice sau economice și poate fi în mod deosebit divizată în tipurile de violență prezentate mai jos. Cu toate că obiectivul Convenției de la Istanbul se axează în principal pe femei, PNA 2015-2019 se va adresa și bărbaților victime ale violenței bazate pe gen.

Violența față de partenerul intim

Începând cu 2001, violența partenerului intim a fost inclusă ca o prioritate în PNA pentru a combate violența bazată pe gen. În 2006, a fost adoptată o definiție comună a violenței partenerului intim. Violența partenerului intim este înțeleasă ca un complex de comportamente, acte și atitudini ale unui partener sau fost partener destinat să controleze sau să domine celălalt partener. Aceasta cuprinde agresiunea fizică, psihologică și economică, amenințările sau actele de violență care sunt sau pot fi repetate sau chiar integritatea socio-profesională a celuilalt partener. Este specificat în mod explicit, că această violență afectează și alți membri ai familiei, inclusiv copiii.

Lupta împotriva violenței între parteneri rămâne principala prioritate a celui mai recent PNA, deoarece este în continuare cel mai frecvent tip de violență bazată pe gen

în Belgia. La nivel federal, precum și în comunități, regiuni și municipalități, s-au depus eforturi importante pentru a crește gradul de conștientizare, a informa publicul larg și grupurile țintă specifice (call center, campanii de lansare, instrumente de dezvoltare) și de a consilia victimele. Deja s-au făcut multe eforturi în domeniul cercetării științifice; compilarea statisticilor; îmbunătățirea reglementărilor; inițiative legislative pentru protejarea victimei; începerea colaborării dintre poliție, justiție și asistenți sociali etc.

Mutilarea genitală feminină

Din 2010, lupta împotriva MGF a constituit o parte integrantă a PNA în lupta împotriva violenței bazate pe gen. În anii anteriori s-au înregistrat progrese semnificative în mai multe domenii, datorită în principal studiilor calitative și cantitative, elaborării unui kit de prevenire destinat persoanelor implicate profesional, distribuirea instrumentelor de informare, mai multe traininguri organizate de societățile sociale și numeroase măsuri de sensibilizare printre publicul țintă.

Potrivit recomandărilor societății civile, politica în această privință trebuie consolidată, acordându-se o atenție specială consolidării hotărârii asociațiilor active în domeniu și a mecanismelor de sprijin pentru femeile care au fost victime ale MGF, îmbunătățirea condițiilor de îngrijire a victimelor și a accesului la asistență juridică, intensificarea acțiunilor în justiție, dezvoltarea formării oferite persoanelor care intervin și luarea în considerare a MGF în procedura de azil.

Căsătoria forțată

Începând cu 2010, Belgia a utilizat PNA împotriva violenței bazate pe gen pentru a aborda problema căsătoriilor forțate, prin concentrarea asupra prevenirii. Mai ales în școli, au fost organizate o serie de campanii de sensibilizare și educare a tinerilor. Prin diverse instrumente de informare și prezentări tematice, aceștia sunt informați ce trebuie să facă pentru a preveni încheierea unei căsătorii forțate sau ce să facă dacă se află într-o astfel de situație. De asemenea, actorii implicați profesional, în special în domeniile poliției, justiției, sănătății, educației și afacerilor sociale, beneficiază de sprijin în prevenirea căsătoriilor forțate prin campanii direcționate care sporesc înțelegerea și conștientizarea. Au fost realizate diferite studii pentru a îmbunătăți prevenirea și consilierea existentă și a adapta aceste măsuri la nevoile specifice ale victimelor.

Violența în numele onoarei

Termenul "violență pe bază de onoare" se referă la un continuum de forme de violență a căror cauză principală este prevenirea sau restabilirea unei percepții a onoarei sexuale și familiale cunoscute (sau care ar putea deveni cunoscută) lumii exterioare. Se poate referi la onoarea unui individ, a familiei sau a comunității, iar violența poate fi inițiată sau susținută de mai mulți oameni și poate să vizeze mai multe victime.

Convenția de la Istanbul menționează în mod explicit că nu se poate invoca niciun obicei, tradiție, cultură sau religie unică pentru a justifica inegalitățile de gen sau actele de violență împotriva băieților, fetelor și femeilor, așa cum este violența în numele onoarei.

Începând cu anul 2010, această formă de violență este inclusă și în PNA; la nivel local se introduc proiecte pentru a dezvolta o abordare bazată pe prevenire, pentru ca poliția și instanțele să formuleze un răspuns adecvat atunci când a fost săvârșită o faptă. În plus, a fost efectuat un prim studiu științific privind fenomenul violenței în numele onoarei. Consultarea societății civile a arătat în mod clar necesitatea unei abordări specifice acestui tip de violență. Scopul este acum de a transforma această politică într-o abordare multidisciplinară, care să fie susținută de toate părțile interesate.

Accentul este pus pe colaborarea și schimbul de informații între actorii implicați, educația acestora, detectarea și prevenirea fenomenului, sprijinul specific și pe termen lung pentru victime și sprijinul pentru profesioniștii care se pot confrunta cu această problemă. De asemenea, pentru a obține rezultate reale, astfel de forme de asistență și îndrumare trebuie să țină seama de anumite sensibilități culturale. Există, de asemenea, asemănări între victimele violenței onorifice și victimele loverboys (vulnerabilitate, încredere și afecțiune față de infractor, influența unei rețele etc.).

Violența sexuală

Din păcate, violența sexuală este încă răspândită în Belgia, la toate nivelurile populației și continuă să reprezinte un procent considerabil. Nu mai puțin de 90% dintre victimele violenței sexuale se adresează poliției, din diverse motive. Consecințele pentru victime sunt totuși considerabile. Confruntarea cu violența sexuală este o experiență traumatică, cu consecințe fizice și psihologice de anvergură și poate avea un impact asupra vieții sexuale.

Planurile naționale de acțiune anterioare privind violența bazată pe gen se refereau doar la violența sexuală comisă în cadrul unei relații. Ca atare, răspunsul la această problemă complexă a fost extrem de fragmentar și lipsit de o abordare coordonată. Acesta este motivul pentru care [Institutul pentru Egalitatea între Femei și Bărbați](#) a convocat un comitet de experți pentru a identifica principalele blocaje și deficiențe ale politicii actuale și pentru a aduna recomandările practice ale societății civile și experților în domeniu. Mai exact, recomandările privesc urmărirea penală, soluționarea și urmările cazurilor, sensibilizarea prin educație și consilierea victimelor violenței sexuale. Pentru a combate eficient acest tip de violență, trebuie pusă în practică o politică coerentă care să permită guvernului federal, comunităților și regiunilor să coopereze îndeaproape, concentrându-se pe prevenire și pe pedeapsă.

Eforturile vor viza susținerea victimelor, ameliorarea serviciilor medicale, educația profesioniștilor, tratamentul făptașilor, precum și programe și campanii educaționale menite să modifice atitudinea publicului larg și a profesioniștilor față de această problemă. Sunt de asemenea depuse eforturi importante în domeniul sarcinii probei. Aceste acțiuni vor fi susținute în continuare, astfel încât cazurile să poată fi tratate într-un mod respectuos și just, pe baza unor dovezi concludente.

În plus, victimele violenței sexuale vor fi încurajate să depună o plângere pentru ca să poată începe să trateze trauma, să găsească simpatie și sprijin, să primească consiliere și să fie îndreptate către serviciile corecte; victimele care nu doresc să depună o plângere pot beneficia, de asemenea, de o amplă ofertă de ajutor specific.

Comportamentul sexual nedorit la locul de muncă

Comportamentul sexual nedorit la locul de muncă cuprinde toate comportamentele nedorite cu o conotație sexuală, care vizează sau duc la deteriorarea demnității persoanei sau la crearea unei atmosfere amenințătoare, ostile, insulte, umilitoare sau ofensatoare. Acest comportament sexual nedorit poate lua mai multe forme, atât fizic, cât și verbal (priviri lascive, observații ambigue sau insinuări, arătarea de materiale pornografice, propuneri indecente, atingerea, agresiunea, violul etc.).

În 2014, [Serviciul public belgian pentru ocuparea forței de muncă și dialog social \(FPS ELS\)](#) a evaluat situația juridică în materie de comportament sexual nedorit, rezumând cadrul legal și identificând punctele slabe. În consecință, legislația a fost adaptată și consolidată, astfel încât aceasta este în prezent complet în conformitate cu principiile Convenției de la Istanbul ([Legea din 28 februarie 2014](#) de completare a Legii din 4 august 1996 privind bunăstarea salariaților în îndeplinirea sarcinilor lor, în ceea ce privește prevenirea riscurilor psihosociale la locul de muncă, inclusiv violența, hărțuirea și hărțuirea sexuală la locul de muncă).

Prostituția

Un capitol din primul PNA pentru combaterea violenței pe motive de gen (2001) a fost dedicat prostituției, discutării traficului de persoane care vizează exploatarea sexuală și revizuirea cauzelor care stau la baza prostituției. Pe de o parte, traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale este extrem de profitabil pentru grupurile de crimă organizată. Pe de altă parte, există un număr de factori socio-economici care explică de ce femeile devin primele și cele mai importante victime ale prostituției, cum ar fi feminizarea sărăciei prin șomaj, de exemplu, lipsa educației sau a accesului la resurse, situațiile de conflict și discriminarea răspândită și violența față de femei.

În primul rând, amploarea și amploarea prostituției trebuie să fie cartografiate în totalitate și, ulterior, va fi stabilit un grup de lucru cu diferiți actori din domeniu pentru a traduce sondajul într-o serie de recomandări concrete de politică. Această hartă va oferi, de asemenea, o imagine de ansamblu a îngrijirilor existente și necesare pentru prostituate. În plus, acest PNA va include, de asemenea, cercetări despre fenomenul loverboys și modalități de contracarare a acestuia.

Actualul Plan Național de Acțiune pentru combaterea violenței pe motive de gen urmează structura Convenției de la Istanbul și, prin urmare, este împărțit în 6 obiective generale:

- să urmărească o politică integrată pentru combaterea violenței pe motive de gen și să colecteze date cantitative și calitative despre toate formele de violență;
- prevenirea violenței;
- protejarea și sprijinirea victimelor;
- să investigheze, să continue și să adopte măsuri de protecție;
- să încorporeze dimensiunea de gen în politica privind azilul și migrația;

- lupta împotriva violenței la nivel internațional.

Fiecare obiectiv general cuprinde mai multe obiective operaționale și corespunde cu ansamblul măsurilor care vor fi luate în perioada 2015-2019.